

Брюксел, 27 февруари 2025 г.
(OR. en)

6515/25

COMPET 89
IND 49
EMPL 67
SOC 98
ECOFIN 208
POLCOM 39
FIN 239
FISC 38
ENV 101
CLIMA 45
ENER 36
ATO 6
MAP 2
RECH 69
RC 9

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 27 февруари 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2025) 85 final

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ
Пактът за чиста промишленост: Съвместна пътна карта за
конкурентоспособност и декарбонизация

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 85 final.

Приложение: COM(2025) 85 final

Брюксел, 26.2.2025 г.
COM(2025) 85 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Пактът за чиста промишленост: Съвместна пътна карта за конкурентоспособност
и декарбонизация**

1. Въведение

Промишлената база на Европа е в основата на нашата идентичност и е от съществено значение за нашата конкурентоспособност. Нашият континент има богато промишлено наследство. В продължение на десетилетия нашите промишлени отрасли бяха в челните редици на технологичния напредък. Те подхранваха икономическия растеж и поддържаха нашия социален модел. Сега те се нуждаят от обещаващо бъдеще и Европа — с многобройните си силни страни — е правилното място. Тя разполага с талантите, предприемачите, собствениците на предприятия, работниците и потребителите. Тя е способна да стимулира иновациите и да формира глобалния напредък. Тя има също така силна социална пазарна икономика, подкрепена от предвидима правна среда. Не съществува издръжлива икономика без стабилен промишлен компонент.

Европа обаче е изправена пред нарастващи геополитически напрежения, бавен икономически растеж и технологична конкуренция. В тази нова реалност е ясно, че стратегията за конкурентоспособност и декарбонизация също е задължително условие по отношение на сигурността. ЕС трябва спешно да се справи с три предизвикателства едновременно: криза в областта на климата и последиците от нея, опасения за конкурентоспособността и икономическа устойчивост. Както се подчертава в доклада на Драги¹ и Компаса за конкурентоспособността², политиките за декарбонизация са мощен двигател на растежа, когато са добре интегрирани в политиките в областта на промишлеността, конкуренцията, икономиката и търговията. Нашите промишлени отрасли, особено тези, които функционират в условията на високи цени на енергията и ожесточена конкуренция в световен мащаб, са изправени пред екзистенциални предизвикателства. Рисуваме да бъдем изпреварени от други големи сили по отношение на ръста на производителността. Това изисква спешни действия.

Ето защо Европа се нуждае от бизнес план, който води до промени. Пактът за чиста промишленост обединява действията в областта на климата и конкурентоспособността в една всеобхватна стратегия за растеж. Това е ангажимент за ускоряване едновременно и в целия континент на декарбонизацията, реиндустриализацията и иновациите, като същевременно се укрепва устойчивостта на Европа. С него трябва се да предложи на европейската промишленост по-силна икономическа обосновка за значителни, неутрални по отношение на климата инвестиции в енергоемките отрасли и чистите технологии.

Нашата цел е да увеличим устойчивото и издръжливо на сътресения производство в Европа. Европа определи амбициозна рамка, за да се превърне в декарбонирана икономика до 2050 г. Тя ще запази курса си, включително чрез междинната цел за 2040 г. за намаляване с 90 % на нетните емисии на парникови газове. С тази рамка може да се стимулира конкурентоспособността, тъй като се гарантира сигурност и предвидимост както за дружествата, така и за инвеститорите. Тази цел ще бъде постигната чрез насърчаване на конкурентоспособни производители, които стимулират декарбонизацията чрез иновации, създават качествени работни места и допринасят за

¹ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en#paragraph_47059.

² COM(2025) 30.

нашата отворена стратегическа автономност, при пълно зачитане и прилагане на принципа на технологична неутралност за държавите членки, когато е целесъобразно.

Акцентът ще бъде поставен главно върху два тясно свързани сектора. Първо, **енергоемките отрасли**, които се нуждаят от спешна подкрепа за декарбонизация и електрификация и същевременно се сблъскват с високи разходи за енергия, нелоялна конкуренция в световен мащаб и сложна нормативна уредба, които вредят на тяхната конкурентоспособност. Второ, **сектора на чистите технологии**, който е в основата на бъдещата конкурентоспособност и е необходим за промишлената трансформация, кръговостта и декарбонизацията. Належашо е да се действа както за постигането на нашите цели за неутралност по отношение на климата, за поглъщане на емисиите и поддържане на устойчивостта на водните ресурси, така и за да се гарантира, че можем да произвеждаме технологиите на бъдещето, произведени в ЕС, и да запазим способността си да предлагаме решения.

Кръговостта ще бъде приоритет. Тя е ключът към максимално оползотворяване на ограничените ресурси на ЕС, намаляване на зависимостите и повишаване на устойчивостта. С нея се редуцират отпадъците, намаляват се производствените разходи и емисиите на CO₂ и се създава по-устойчив промишлен модел, който е от полза за околната среда и повишава икономическата конкурентоспособност. Амбицията на Пакта за чиста промишленост е ЕС да се превърне в световен лидер в областта на кръговата икономика до 2030 г.

За да процъфтява новата европейска промишлена екосистема на растеж и просперитет, е от съществено значение да се премине отвъд традиционните тесноведомствени решения и да се анализира цялата верига за създаване на стойност. Съществуват шест двигателя на бизнеса: 1) енергия на достъпни цени, 2) водещи пазари, 3) финансиране, 4) кръговост и достъп до суровини, 5) световни пазари и международни партньорства и 6) умения. Те следва да бъдат допълнени от действия по отношение на хоризонталните фактори, необходими за една конкурентоспособна икономика: намаляване на бюрокрацията, пълноценно използване на мащаба на единния пазар, включително чрез постепенна интеграция на държавите кандидатки, стимулиране на цифровизацията, ускоряване на внедряването на иновациите, насърчаване на качествени работни места и по-добро координиране на политиките на равнището на ЕС и на национално равнище.

В Пакта за чиста промишленост се потвърждава ангажираността на ЕС с неговите цели в областта на климата, като се предлагат ясни бизнес стимули за декарбонизация на промишлеността в рамките на Европа. Промишлената база на Европа е в основата на нашето благоденствие и е от съществено значение за нашата конкурентоспособност. Предлаганите с Пакта мерки са резултат от активното взаимодействие с лидерите от промишлеността, социалните партньори и гражданското общество посредством Декларацията от Антверпен за Европейски промишлен пакт и диалозите за чист преход³. Нашите предложения са пряко съобразени с техните нужди. **В този решителен за европейската промишленост момент** Пактът за чиста промишленост има за цел да отвори нова страница в историята на европейската

³ COM(2024) 163 final.

промишленост, определена от растежа, издръжливостта и водещата роля на световната сцена.

2. Достъп до енергия на достъпни цени

Тъй като средните цени на енергията в Европа са по-високи от тези на нашите търговски партньори, осигуряването на енергия на достъпни цени е ключово условие за конкурентоспособността на нашата промишленост, особено за енергоемките сектори. **Поради това достъпът до енергия на достъпни цени е крайъгълен камък на Пакта за чиста промишленост.**

Зависимостта на Европа от вносни изкопаеми горива е основната причина за тези по-високи и по-нестабилни цени на енергията. Тази ситуация се изостри от неотдавнашната енергийна криза и използването на доставките на газ като оръжие от страна на Русия. Настоящата геополитическа и пазарна несигурност води до увеличаване на инвестиционните разходи, които се прехвърлят върху потребителите.

Освен това по-голямата структурна неефективност на електроенергийната система повишава разходите за енергия и оказва въздействие върху сметките за енергия на европейската промишленост. Недостатъчните междусистемни връзки и мрежова инфраструктура, както и ограничената интеграция и гъвкавост на енергийната система възпрепятстват по-нататъшната интеграция на по-евтините декарбонизирани енергийни източници и ограничават устойчивостта на ЕС срещу заплахи. Цифровизацията, включително основаните на ИИ интелигентни мрежи и основаният на интернет на нещата енергиен мониторинг, ще бъдат от ключово значение за гарантиране на интеграцията на енергийните системи, за подпомагане на управлението на мрежата в реално време, за подобряване на гъвкавостта на търсенето и за осигуряване на възможност за диагностична поддръжка на критичната инфраструктура. **ЕС трябва да продължи да се електрифицира и да постигне напълно интегриран единен енергиен пазар.**

За да намалим разходите за енергия в ЕС, трябва да ускорим електрификацията и прехода към чиста енергия, произведена в Съюза, да завършим нашия вътрешен енергиен пазар с физически междусистемни връзки и да използваме енергията по-ефективно. Трябва да постигнем истински енергиен съюз, който да е от полза за всички. За тази цел днес приемаме **план за действие за енергия на достъпни цени**⁴. Той включва мерки за намаляване на сметките за енергия за промишлеността, предприятията и домакинствата в краткосрочен план, като същевременно предвижда ускоряване на необходимите структурни реформи.

Със сътрудничеството на държавите членки и частния сектор планът за действие ще има преобразуваща сила при спазване на принципа на технологична неутралност. По-голямата част от плана за действие ще бъде изпълнена още през 2025 г. Прехвърлянето на ползите от по-евтината енергия към крайните потребители ще осигури на промишлеността икономическа обосновка за инвестиции в електрификация и декарбонизация. Инвеститорите също така искат сигурност. Националните планове в областта на енергетиката и климата са основни инструменти, с които се гарантира

⁴ COM(2025) 79 final.

постигането на целите на ЕС и се подкрепят стратегическите инвестиции. Освен това националните стратегии на държавите членки за постигане на целите в областта на климата и енергетиката до 2030 г. следва незабавно да бъдат превърнати в конкретни действия.

В плана за действие три водещи инициативи са от особено значение за промишлеността: 1) намаляване на сметките за енергия, 2) ускоряване на въвеждането на чиста енергия и електрификация със завършени междусистемни връзки и мрежи, както и чисто производство, и 3) гарантиране на добре функциониращи пазари на газ.

2.1. Намаляване на сметките за енергия

Намаляването на разходите за доставка на електроенергия започва с цялостното изпълнение на реформите, въведени в наскоро приетата структура на пазара на електроенергия⁵, както и с насърчаването на енергийната ефективност. Бързото увеличаване на сключените споразумения за закупуване на електроенергия (СЗЕ), включително трансграничните СЗЕ, и договорите за разлика (ДЗР) е от особено важно значение, така че привлекателността на производството на чиста енергия да се повиши за промишлените потребители, а зависимостта на крайните сметки за енергия от нестабилни изкопаеми горива да се намали на краткосрочните пазари.

Може да се направи повече в подкрепа на възприемането на СЗЕ. **Днес Комисията заедно с Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) стартира пилотна програма за корпоративни споразумения за закупуване на електроенергия (СЗЕ)** за индикативна сума от 500 милиона евро. В рамките на този пилотен проект ЕИБ ще осигури насрещна гаранция за част от СЗЕ, сключени от дружества, за предпочитане МСП и дружества със средна пазарна капитализация, както и енергоемки отрасли, за дългосрочно закупуване на производство на електроенергия. В съответствие с подхода, предприет в структурата на пазара на електроенергия, Комисията ще работи с ЕИБ за насърчаване на СЗЕ по технологично неутрален начин. **ЕИБ ще въведе също така „пакет за производство на електроенергийни мрежи“** за европейската верига на доставки, с която да се предоставят насрещни гаранции на производителите на компоненти за електроенергийната мрежа, за индикативната сума от най-малко 1,5 милиарда евро. С този пакет ще бъде осигурена необходимата сигурност за увеличаване на производството на тези предприятия. Групата на ЕИБ ще продължи да стимулира темпа на инвестициите в енергетиката, както направи неотдавна в рамките на REPowerEU.

До юни 2025 г. Комисията ще опрости правилата за държавната помощ с цел да ускори внедряването на енергия от възобновяеми източници и на декарбонизацията на промишлеността и да гарантира достатъчни мощности за производство на чисти технологии в Европа⁶. Като признава напълно правото на държавите членки да вземат решения по отношение на енергийния микс, Комисията ще оцени държавната помощ за веригите за доставки и технологиите за ядрена енергия в съответствие с Договора и по отношение на технологичната неутралност. **Комисията ще предостави насоки на държавите членки за това как да изготвят договори за разлика**, включително потенциалното им **съчетаване със СЗЕ**, в съответствие с правилата за държавна помощ.

⁵ Директива (ЕС) 2024/1711; Регламент (ЕС) 2024/1747.

⁶ За повече подробности вж. раздел 4.3.

Тези насоки ще бъдат допълнени с приемането от Комисията на нови **правила за трансгранично предварително разпределяне на преносна способност** до 2026 г. С тези правила ще бъде предоставена допълнителна възможност на големите промишлени потребители да осигурят производството на необходимата за тяхното функциониране електроенергия. Това ще допринесе и за развитието на форуърдни пазари и ще направи дългосрочните доставки на електроенергия по-сигурни. Освен това Комисията ще потърси становището на държавите членки относно инструмент за гъвкавост по отношение на чистата енергия, основан на СЗЕ, и ангажимента на промишлеността да консумира чиста електроенергия, като същевременно ще го замисли по начин, който ограничава в достатъчна степен рисковете от нарушаване на конкуренцията и надпреварата за субсидии на единния пазар, както се изисква от правилата за държавна помощ.

Промислените потребители имат голям потенциал да адаптират търсенето към предлагането на евтина чиста енергия, като консумират повече енергия, когато цените са ниски, и по-малко, когато са високи. Предоставянето на продукти, съобразени с нуждите на различните промишлени и други потребители, би могло да даде възможност на промишлените отрасли да реализират на доброволна основа незабавни икономии от сметките си за енергия. До 4-то тримесечие на 2025 г. Комисията ще разработи **насоки за държавите членки и търговците на дребно за насърчаване и финансово стимулиране на потребителите да проявяват гъвкавост в потреблението при договорите на дребно**.

Като първа стъпка държавите членки следва спешно да приключат преговорите по Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията⁷, за да направят данъчната рамка по-благоприятна за електрификацията, а не да стимулират използването на изкопаеми горива. С цел да предоставят облекчение на промишлеността в краткосрочен план, по-специално на енергоемките отрасли, инвестиращи в декарбонизация, държавите членки следва също така да намалят данъчните ставки за електроенергия и да премахнат налозите, с които се финансират политики, които не са свързани с енергетиката. Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията дава възможност за намаляване до нула на данъчното облагане на електроенергията за енергоемките отрасли. Във връзка с това **Комисията ще издаде препоръка за ефективното намаляване на данъчните ставки по икономически ефективен начин**. Що се отнася до таксите за мрежата, Комисията ще представи **препоръка и насоки за хармонизирано разработване на тарифни методики** за определяне на таксите за мрежата и ще предложи ново законодателство, като отчита тяхната ефективност.

Ефективната мрежова система е гаранция, че енергията преминава от мястото, където се произвежда, до мястото, където е необходима, и че всеки се възползва от енергията на най-добра цена. Комисията ще представи **пакет за европейската електроенергийна мрежа** с цел, наред с другото, опростяване на трансевропейските енергийни мрежи, гарантиране на трансграничното интегрирано планиране и изпълнението на проекти, особено по отношение на междусистемните връзки, рационализиране на издаването на разрешения, подобряване на планирането на разпределителната мрежа, стимулиране на

⁷ COM(2021) 563 final.

цифровизацията и иновациите, както и повишаване на видимостта и приоритизирането на нуждите от производствени доставки, като се надгражда и върху действията от плана за действие в областта на електроенергийните мрежи.

Доколкото се очаква природният газ като цяло да остане основният фактор за определяне на цените на електроенергията през следващите години в ЕС, Комисията е готова да подкрепи държавите членки при разработването на мерки за държавна помощ. Това ще позволи на държавите членки да се справят с екстремните скокове на цените и условията на извънредни цени и да ликвидират зависимостта на цените на електроенергията от високите цени на газа въз основа на доказани модели в извънредни ситуации.

2.2. Ускоряване на внедряването на чисти енергия и производство

Енергоемките отрасли се нуждаят от стабилни и сигурни доставки на чиста енергия на достъпни цени. **Намаляването на сроковете за издаване на разрешения за проекти в областта на внедряването на електроенергийни мрежи, съхраняването на енергия и възобновяемите енергийни източници е от съществено значение.** Досега обаче само седем държави членки са уведомили за пълно транспониране на порационализираните правила за издаване на разрешения в новата Директива за енергията от възобновяеми източници. Въздействието върху внедряването в тези държави е ясно и положително. Всички държави членки следва да се възползват максимално от тази възможност, тъй като това ще доведе до по-евтина електроенергия в системата. Като незабавен резултат Комисията ще подкрепи държавите членки при транспонирането и прилагането на действащото законодателство за издаване на разрешения за енергия. Тя ще сподели най-добри практики и препоръки и ще започне диалог относно изпълнението в областта на издаването на разрешения за енергия.

Продължителните процедури за издаване на разрешения също са сериозен проблем за енергоемките отрасли, които искат да се електрифицират. Ето защо в предстоящия **Акт за механизъм за ускоряване на промишлената декарбонизация Комисията ще предложи конкретни мерки за справяне с пречките при издаването на разрешения, свързани с промишления достъп до енергия и декарбонизацията на промишлеността**, като същевременно се запазват екологичните гаранции и се опазва човешкото здраве. Тези мерки ще се основават на опита, придобит чрез Регламента с извънреден характер относно издаването на разрешения⁸, Директивата за енергията от възобновяеми източници⁹, Регламента за ТЕН-Е¹⁰, Законодателния акт за суровините от критично значение¹¹ и Законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии¹². За някои предварително определени зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници и в случаите, когато е налице по-висш обществен интерес, процедурата може да бъде улеснена чрез мерки като приемане с мълчаливо съгласие на определени административни решения в процеса на издаване на разрешения, когато този

⁸ Регламент (ЕС) 2022/2577 на Съвета.

⁹ Директива (ЕС) 2023/2413.

¹⁰ Регламент (ЕС) 2022/869.

¹¹ Регламент (ЕС) 2024/1252.

¹² Регламент (ЕС) 2024/1735.

принцип съществува в националното законодателство, както и чрез обслужване на предприемачите на едно гише.

Цифровизацията играе важна роля в процеса на издаване на разрешения. Чрез нея могат да бъдат ускорени процедурите и да бъде осигурена по-голяма предвидимост на сроковете за издаване на разрешения. Комисията допълнително ще стимулира използването на пространствата на данни, космическите данни и услуги на ЕС и ИИ, за да се гарантира, че различните масиви от данни, включително геоложкото и пространственото картографиране на естествените екосистеми или данните за емисиите, са лесно достъпни за националните органи, което улеснява вземането на решения.

2.3. Осигуряване на доброто функциониране на ефективни пазари на газ

Цената на вносният природен газ оказва пряко въздействие както върху цените на газа, така и върху цените на електроенергията в ЕС. За да се намалят нестабилността на цените и спекулациите, пазарите трябва да функционират правилно. Необходим е пълен регулаторен надзор и тясно сътрудничество между енергийните и финансовите регулатори, за да се предотврати манипулирането на пазара и да се отстранят всички възможни пропуски, свързани с липсата на прозрачност, асиметрията на информацията и риска от пазарна концентрация.

По-рано този месец Комисията създаде **работна група за пазара на газ, която да упражнява цялостен контрол върху пазарите на природен газ в ЕС** и, когато е необходимо, да предприема действия, за да гарантира оптималното функциониране на пазара и да предотвратява търговските практики, нарушаващи пазарното ценообразуване, като извлича поуки от енергийната криза. Комисията ще започне консултации с широк кръг заинтересовани страни с цел да се оцени необходимостта от допълнителни законодателни промени, да се гарантира пълен и безпрепятствен регулаторен надзор, да се съгласуват и укрепят правилата за енергийния и финансовия пазар (ДПФИ/REMIT¹³) и да се намали административната тежест за дружествата, търгуващи на финансовите пазари за енергия (единно отчитане). В консултациите ще бъдат обхванати различни аспекти на нормативната уредба¹⁴, съвместният надзорен подход на енергийните и финансовите регулатори и създаването на обща хармонизирана база данни с всички съответни пазарни данни с пълен достъп до всички регулатори. Тя ще представи доклад до четвъртото тримесечие на 2025 г.

Освен това по-добрата координация между държавите членки и по-гъвкавите графици на запълване могат да спомогнат, с подкрепата на Комисията, за намаляване на стреса в системата и за избягване на изкривявания на пазара, свързани със **запълването на газохранилищата**, като се подпомогнат запълването при по-добри условия за закупуване и сигурността на доставките.

¹³ Регламент (ЕС) 2011/1227; Директива (ЕС) 2014/65.

¹⁴ Включително параметрите, уреждащи прилагането на т.нар. освобождаване за допълнителна дейност, правилата относно механизмите за прекъсване на веригата и ограниченията на позициите, изискванията, приложими за местата на търговия и участниците на пазара, както и някои аспекти на функционирането на спот пазарите (напр. прилагането на изисквания, подобни на тези във финансовата нормативна уредба спрямо спот енергийните борси).

Водещи действия — Достъп до енергия и инфраструктура на достъпни цени	Срок
План за действие за енергия на достъпни цени	1-во тримесечие на 2025 г.
Пилотен проект на ЕИБ, предлагащ финансови гаранции за изкупвачите на СЗЕ, с акцент върху МСП и енергоемките отрасли	2-ро тримесечие на 2025 г.
Законодателно предложение за разширяване на обхвата на Регламента относно съхранението на газ	1-во тримесечие на 2025 г.
Рамка за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост	2-ро тримесечие на 2025 г.
Препоръка относно таксите за мрежата	2-ро тримесечие на 2025 г.
Акт за механизъм за ускоряване на промишлената декарбонизация: <ul style="list-style-type: none"> Ускоряване на издаването на разрешения за промишлен достъп до енергия и декарбонизация на промишлеността 	4-то тримесечие на 2025 г.
Препоръка относно данъчното облагане на енергията	4-то тримесечие на 2025 г.
Насоки относно разработването на ДЗР, включително относно комбинирането на ДЗР и СЗЕ	4-то тримесечие на 2025 г.
Насоки за насърчаване на възнаграждаване за гъвкаво търсене на енергия при договорите на дребно	4-то тримесечие на 2025 г.
Пакет за европейската електроенергийна мрежа	1-во тримесечие на 2026 г.
КПР — Увеличаване на процента на електрификация в цялата икономика от 21,3 % в момента на 32 % през 2030 г. ¹⁵ КПР — Годишно инсталиране на мощност от 100 GW електроенергия от възобновяеми източници до 2030 г. ¹⁶	

3. Водещи пазари: стимулиране на предлагането и търсенето на чисти продукти

За да се обоснове икономическата полза от декарбонизирани продукти, са необходими и конкретни мерки по отношение на търсенето. Предприятията ще направят необходимите инвестиции само ако са сигурни, че има пазар за техните продукти.

С Пакта за чиста промишленост ще се създадат условия за възникването на такова търсене. Създаването на водещи пазари за европейски чисти технологии и продукти ще позиционира по-добре ЕС като световен лидер в чистия преход. С Пакта също така се увеличава конкурентоспособността на ЕС в ключови чисти сектори, като се предлагат гаранции за устойчиво производство на чисти продукти и за заетост. Водещите пазари водят до икономии от мащаба, намаляват разходите и правят устойчивите алтернативи по-достъпни както за потребителите, така и за предприятията. Повишеното търсене стимулира промишлеността да ускори прехода си към по-чисти производствени методи

¹⁵ Данни на Евростат, представени в SWD(2025) 11 final.

¹⁶ Евростат:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_inf_epc__custom_15272393/default/table?lang=en

с по-изразена кръговост, като се увеличават както екологичните, така и икономическите ползи.

Новите мерки допълват осъществяването на дългогодишната цел на ЕС за създаване на пазар за уловен въглероден диоксид. Изпълнението на стратегията за промишлено управление на въглеродните емисии¹⁷ ще създаде икономическа обосновка за това трайните поглъщания на въглерод да компенсират остатъчните емисии от сектори, в които намаляването на емисиите е трудно, включително в контекста на прегледа през 2026 г. на Директивата за СТЕ.¹⁸ Ще бъдат разработени мерки за признаване на използването на уловен въглероден диоксид в по-широка гама от продукти и за предотвратяване на двойното отчитане на въглеродните емисии за целия жизнен цикъл, в случай че изгарянето на отпадъци бъде включено в схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ). Освен това Комисията ще подкрепи ускоряването на разработването и внедряването на малки модулни реактори.

3.1. Неценови критерии при обществените поръчки и стимули за частни покупки

Политиките в областта на обществените поръчки са мощен инструмент за преодоляване на пречките пред навлизането на пазара и за подкрепа на устойчивите и издръжливи промишлени екосистеми, работните места и създаването на стойност в ЕС. Целевите мандати и неценовите критерии за устойчивост и издръжливост, както и изискванията за съдържание, произведено в ЕС, в съответствие с международните правни ангажименти на Съюза могат да приведат националните разходи в съответствие с по-широката програма на ЕС за декарбонизация и конкурентоспособност, като гарантират, че публичните разходи са от полза за иновациите, устойчивостта, просперитета и създаването на висококачествени работни места. Това би било и ясен стимул за производителите да увеличат устойчивото и стабилно производство.

С Акта за механизъм за ускоряване на промишлената декарбонизация ще бъдат въведени критерии за издръжливост и устойчивост с цел да се насърчат доставките на чиста европейска енергия за енергоемките сектори. Благодарение на тези критерии (напр. за чисти, устойчиви, кръгови, защитени от кибератаки продукти) ще се засили търсенето на произведени в ЕС чисти продукти въз основа на опита със законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии за чисти технологии, ще се насърчат иновациите, както и екологичните и социалните стандарти на ЕС, и ще се гарантират еднакви условия на конкуренция. Това би могло да доведе до разширяване на прилагането на неценови критерии към бюджета на ЕС, националните програми за подпомагане, както и обществените и частните поръчки в полза на енергоемките отрасли¹⁹.

Освен този сигнал в краткосрочен план Комисията ще направи предложение за преразглеждане през 2026 г. на рамката за обществените поръчки. С това ще се даде възможност за прилагане на критерии за устойчивост, издръжливост и европейска преференция при обществените поръчки на ЕС за стратегически сектори. С преразглеждането ще се консолидира и изясни взаимодействието между разпоредбите за

¹⁷ COM(2024) 62 final: Това ще изисква от държавите членки да признаят проектите за улавяне на CO₂ като стратегически в контекста на прилагането на законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии, а от нефтените и газовите дружества — да осигурят капацитет от 50 милиона тона за съхранение на CO₂ до 2030 г.

¹⁸ Директива (ЕС) 2023/959.

¹⁹ Вж. Банка за декарбонизация на промишлеността.

обществените поръчки в различните законодателни актове с цел да се опрости прилагането от възлагащите органи. Всички равнища на администрацията, от национално до местно, следва да могат да ги прилагат. Тези критерии ще бъдат разширени и за да се стимулират частните поръчки, например чрез мерки като стандартите за емисиите на CO₂, основани на жизнения цикъл.

Частните поръчки имат потенциала да оформят до голяма степен търсенето. По примера на други региони на света и по препоръка в доклада на Драги Комисията ще прецени как да включи изисквания и неценови критерии в съответното законодателство в областта на продуктите, например относно нисковъглеродната стомана, възобновяемите енергийни източници или устойчивите акумулаторни батерии за автомобили и корпоративните автомобилни паркове, както и в строителните правилници. Трябва да има ясна връзка между стимулите за декарбонизация и усилията на промишлеността да постигне кръговост. Етикетирането на промишлени продукти, придружено от правилните стимули, е мощен инструмент за ускоряване на прехода към декарбонизирано производство и за гарантиране, че производителите могат да извлекат финансова полза от екологосъобразните си усилия и да генерират възвръщаемост на своите инвестиции за декарбонизация. Свързването на този етикет с обществените поръчки ще насърчи производителите да го използват.

С Акта за механизъм за ускоряване на промишлената декарбонизация ще бъде разработен доброволен етикет за въглеродния интензитет на промишлените продукти, като същевременно ще се избягва дублирането въз основа на проста методика с данни от СТЕ и на методиката, използвана в механизма за корекция на въглеродните емисии на границите (МКВЕГ). Това следва да бъде основата за по-нататъшно ангажиране с дейности на международно равнище за измерване на въглеродния интензитет. С оглед на експедитивността Комисията ще започне със стоманата през 2025 г. В основата на това ще бъде съществуващото изпращане на доклади от страна на промишлеността. Съгласно Регламента за строителните продукти²⁰ ще бъде създаден етикет за цимента и скоро след това ще бъде подадено искане за стандартизация. Тези етикети ще позволят на промишлените производители да отграничат въглеродния интензитет на своята промишлена продукция и да се възползват от целенасочените стимули, например за чиста стомана. Етикетите биха могли да се използват и от държавите членки за разработване на данъчни стимули и други схеми за подпомагане в съответствие с правилата за държавната помощ.

Успоредно с това Комисията ще продължи работата си по **разработване на всеобхватни оценки на база жизнения цикъл**, като ще използва за основа, когато е уместно, доброволните етикети по Акта за механизъм за ускоряване на промишлената декарбонизация. Етикетите ще бъдат от полза също и за потребителите, които ще виждат въглеродния отпечатък на съответните продукти благодарение на съществуващото законодателство (напр. Регламента за екопроектирането на устойчиви продукти²¹, Регламента за строителните продукти и секторното законодателство, като например за батериите или сградите).

Подсилването на тези стимули за декарбонизация изисква също така да се обърне внимание на разпространението на различни методики за отчитане на въглеродните емисии в ЕС и в международен план, което предизвиква объркване сред дружествата от ЕС, които са лидери в разработването на по-чисти продукти. Комисията ще работи за **опростяване и хармонизиране на методиките за отчитане на въглеродните емисии**

²⁰ Регламент (ЕС) № 305/2011.

²¹ Регламент (ЕС) 2024/1781.

и до четвъртото тримесечие на 2025 г. ще определи приоритетните области и възможните начини за опростяване, хармонизиране и извършване на надеждни проверки.

3.2. Насърчаване на внедряването на водород от възобновяеми източници и водород с малък въглероден отпечатък

Водородът има централна роля за декарбонизацията на нашата енергийна система на ЕС, по-специално в секторите, в които е трудно намаляването на емисиите и в които електрификацията все още не е осъществим вариант. Наличието на ясна регулаторна рамка е от съществено значение. **Поради това през първото тримесечие на 2025 г. Комисията ще приеме делегиращия акт относно водорода с малък въглероден отпечатък**, за да изясни на практика правилата за производство на водород с малък въглероден отпечатък и да създаде сигурност за инвеститорите.

За да се намали рискът и да се ускори навлизането на производството на водород в ЕС, през третото тримесечие на 2025 г. Комисията ще отправи трета покана за представяне на предложения по линия на Водородната банка, с бюджет до 1 млрд. евро, и ще насърчи държавите членки да използват платформата за търговете като услуга, предоставена от Комисията, например чрез улесняване на използването на неизразходвани средства на ЕС.

Освен това стартирането на механизма за водород в рамките на Европейската водородна банка през второто тримесечие на 2025 г. ще мобилизира и ще свърже изкупвачите и доставчиците, свързвайки участниците с инструментите за финансиране и намаляване на риска, с цел да се улесни обединяването на търсенето от страна на изкупвачите на водород и на горива на основата на водород в трудните за декарбонизация промишлени сектори и в транспорта, например в секторите на морския транспорт и въздухоплаването.

За да подготви прегледа на делегиращия акт относно възобновяемите горива с небиологичен произход, Комисията поставя началото на проучване за оценка на ефективността на рамката относно водорода и за установяване на възможните пречки пред внедряването на водород от възобновяеми източници в по-голям мащаб. Комисията също така непрекъснато подкрепя заинтересованите страни в процеса на сертифициране, по-специално чрез редовно актуализиране на онлайн въпроси и отговори.

Водещи действия — Водещи пазари: стимулиране на предлагането и търсенето на чисти продукти	Срок
Делегиран акт относно водорода с малък въглероден отпечатък, с който се предоставя регулаторна сигурност на производителите на водород с малък въглероден отпечатък	1-во тримесечие на 2025 г.
Акт за механизъм за ускоряване на промишлената декарбонизация: <ul style="list-style-type: none"> • Създаване на етикет за продукти с ниски въглеродни емисии • Прилагане на изискването за устойчивост, издръжливост и минимално съдържание, произведено в ЕС, при обществените и частните поръчки в стратегически сектори, за да се осигурят водещи пазари за продукти с ниски въглеродни емисии 	4-то тримесечие на 2025 г.
Съобщение и законодателно предложение относно екологизирането на корпоративните автомобилни паркове	2025/2026 г.

Преразглеждане на директивите за обществените поръчки с цел интегриране на използването на неценови критерии	4-то тримесечие на 2026 г.
КПП — Произведените на вътрешния пазар ключови компоненти за продукти, свързани с чисти технологии, да достигнат 40 % на пазара на ЕС ²² КПП — Намаляване на външните уязвимости за продуктите по Пакта за чиста промишленост, измерено чрез индекса на външната уязвимост от 0,19 днес. (EXVI) ²³ .	

4. Публични и частни инвестиции

Чистият преход на нашата икономика ще изисква големи инвестиции. ЕС трябва да увеличи годишните си инвестиции в енергетиката, промишлените иновации и разрастване и транспортната система с около 480 млрд. евро в сравнение с предходното десетилетие²⁴. Мобилизирането и привличането на частен капитал е от ключово значение. За това са необходими дългосрочна регулаторна стабилност, публични стимули за декарбонизация и ефективна координация на политиките.

Въз основа на опита с бюджета на ЕС, който допринася за свързаните с климата мерки в подкрепа на Европейския зелен пакт през настоящия финансов период, следващата многогодишна финансова рамка (МФР) също ще бъде ключов фактор, който ще способства за чистия преход. Планираният **фонд за конкурентоспособност** ще предложи силна подкрепа за иновативната промишленост с цел устойчиви инвестиции в рамките на следващата МФР и опростен достъп от типа „обслужване на едно гише“ до финансиране от ЕС. Той ще бъде основно насочен към проекти с европейска добавена стойност, като например за чисти технологии, като същевременно ще подкрепя декарбонизацията на промишлеността. Финансирането от ЕС ще осигури значителни допълнителни инвестиции в инфраструктурата и свързаността, необходими за завършването на Енергийния съюз. Комисията ще приеме стратегия за **Съюз на спестяванията и инвестициите**, за да се създаде възможност за мобилизиране на капитал за частни инвестиции. Това ще постави Европа в позицията на водеща дестинация за инвестиции в декарбонизацията на промишлеността и в чистите технологии.

Днес промишлеността на ЕС се нуждае от незабавен достъп до капитал. За да се осигури помощ в краткосрочен план, Пактът за чиста промишленост ще мобилизира над 100 млрд. евро за повишаване на икономическата привлекателност на осъществяваното в ЕС чисто производство, включително още 1 млрд. евро под формата на гаранции по настоящата МФР.

²² Регламент (ЕС) 2024/1735, член 42.

²³ Индексът на външната уязвимост (EXVI) на Европейската комисия ще бъде докладван в рамките на годишния доклад за конкурентоспособността на единния пазар. Той представлява инструмент, с който се оценява уязвимостта на ЕС към външни икономически сътресения. Като използва подробни данни за търговията, EXVI оценява зависимостите, конкурентните позиции и икономическата експозиция, за да подпомогне вземането на информирани решения в областта на политиката и да насърчи устойчивостта на промишлеността. EXVI проследява напредъка в постигането на целите на Пакта на ЕС за чиста промишленост, като стремежът е да се намалят уязвимостите в ключови сектори. 0 = ниска уязвимост, 1 = висока уязвимост.

²⁴ SWD (2023) 68 final — за периода между 2021 г. и 2030 г.

Комисията ще предприеме действия за 1) засилване на финансирането на равнището на ЕС, 2) привличане на частни инвестиции и 3) повишаване на ефективността на държавната помощ в подкрепа на целите на Пакта за чиста промишленост, както и ефективността на други национални схеми за подпомагане.

4.1. Засилване на финансирането на равнището на ЕС

Фондът за иновации се доказва като надежден инструмент, с който промишлеността на ЕС да финансира проекти за декарбонизация на промишлеността и за производство посредством чисти технологии. За да се увеличи въздействието му, следва да се предоставят допълнителни възможности за финансиране, за да се увеличи подкрепата за избраните проекти по линия на Фонда за иновации, които са получили печат за суверенитет съгласно Регламента за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP)²⁵. Комисията ще проучи как това може да се улесни, включително чрез засилване на полезните взаимодействия между съществуващите инструменти за финансиране, за да се увеличи максимално финансирането на проектите с печат съгласно Регламента STEP по линия на Фонда за иновации във всички региони на ЕС. Успоредно с това Комисията ще се стреми да съгласува допълнително критериите за финансиране по линия на Фонда за иновации и тези по линия на националното финансиране, което ще ускори одобряването на държавната помощ от държавите членки, които желаят да подкрепят проекти с печат по Регламента STEP. Това ще изясни процеса и ще даде на държавите членки стимул да разпределят повече национални средства.

В допълнение Комисията ще предложи създаването на Банка за декарбонизация на промишлеността, чиято цел ще бъде осигуряването на финансиране в размер на 100 млрд. евро въз основа на средствата във Фонда за иновации, допълнителните приходи, произтичащи от части от СТЕ, както и от преразглеждането на InvestEU. За да се гарантира, че Съюзът инвестира в иновациите и технологиите, които ще оформят нашата икономика и ще стимулират прехода, Банката ще бъде поставена в рамките на управлението на бъдещия Фонд за конкурентоспособност. Преди преразглеждането на Директивата за СТЕ през 2026 г. Комисията ще стартира през 2025 г. пилотен проект с търг на стойност 1 милиард евро за декарбонизация на ключови промишлени процеси в различни сектори с цел подкрепа на декарбонизацията и електрификацията на промишлеността, като ще използва комбинация от съществуващите ресурси по линия на Фонда за иновации и търговете като услуга.

Банката за декарбонизация на промишлеността ще подобри в максимална степен намаляването на емисиите. Тя ще използва квотите за емисии по СТЕ, запазени за тази цел като част от структурата на схемата на ЕС за търговия с емисии, за да подкрепя проекти, с намаляването на въглеродните емисии като заложен показател, с цел да се създаде възможност за неутрална по отношение на технологиите подкрепа в различните промишлени сектори, включително чрез договори за разлика в цената на въглеродните емисии. Банката ще бъде разработена така, че да се гарантират конкурентен подбор и справедливо разпределение на подкрепата между държавите членки. Тя ще допълни

²⁵ Регламент (ЕС) 2024/795.

ценовия сигнал по СТЕ и ще спомогне за преодоляване на недостига на финансиране както по отношение на капиталовите, така и на оперативните разходи.

Комисията планира да задели 6 млрд. евро от Фонда за иновации през 2025 г., включително за чисти технологии, за производство на батерии, за Водородната банка и за декарбонизация на промишлеността. Комисията също така приканва държавите членки да използват в по-голяма степен безвъзмездните средства и търговете като услуга като доказан модел за обединяване на ресурсите от ЕС и националните ресурси за хармонизиран и съвместим с държавните помощи конкурентен подбор. Германия, Австрия, Литва и Испания са в челните редици на усилията в това отношение, като отключиха допълнително финансиране за проекти за водород от възобновяеми горива с небиологичен произход.

В по-общ план Комисията ще защитава стратегическите интереси на ЕС, като ще съсредоточава във все по-голяма степен съответните покани върху нуждите от декарбонизация на промишлеността и ще използва в по-голяма степен критериите за устойчивост при поканите за участие в състезателни процедури или ще ограничава участието на трети държави в чувствителни научноизследователски проекти.

Научните изследвания и иновациите (НИИ) са ключов фактор за насърчаване на следващото поколение чисти технологии, чиста енергия и декарбонизирано производство в ЕС. В рамките на работната програма за периода 2026—2027 г. Комисията ще отправи водеща **покана за представяне на предложения по „Хоризонт Европа“** на стойност около 600 милиона евро в подкрепа на проекти, годни за внедряване. Целта ще бъде да се насърчат полезните взаимодействия между Рамковата програма за научни изследвания и иновации и Фонда за иновации, като се създаде набор от проекти на фаза от научни изследвания до внедряване. Освен това, за да се подкрепи термоядреният синтез като иновативен, декарбонизиран източник на енергия за бъдещето, ще бъде предложена стратегия за термоядрения синтез, включваща създаването на публично-частни партньорства (ПЧП) за ускоряване на пазарната реализация.

4.2. Привличане на частни инвестиции

Понастоящем InvestEU е основният инструмент на равнище ЕС за привличане на частно финансиране. Осъществяван в сътрудничество с групата на ЕИБ, международни финансови институции и национални насърчителни банки, благодарение на него беше мобилизирано допълнително финансиране в икономиката на ЕС в размер на повече от 280 млрд. евро

Комисията предлага изменение на Регламента за InvestEU, за да се увеличи капацитетът на InvestEU за поемане на риск. Това предложение ще цели опростяване и ще предвижда повторното използване на излишъците от Европейския фонд за стратегически инвестиции, както и обратните постъпления от финансови инструменти от по-ранни периоди, и ще улесни капиталовата подкрепа. Това предложение ще **мобилизира** допълнително финансиране и инвестиции в размер на около 50 млрд. евро в ключови приоритети на политиката на ЕС, като например модернизиране на промишлените процеси, производство и внедряване на чисти технологии, финансиране за проекти за енергийна инфраструктура, решения за чиста мобилност или за намаляване и рециклиране на отпадъците, до края на настоящата МФР. Съществуващите

гаранционни инструменти в рамките на InvestEU ще бъдат използвани и от групата на ЕИБ, отчасти във връзка с гаранционен механизъм за чистите технологии. За да се увеличи допълнително финансирането в областите, обхванати от Пакта за чиста промишленост, заинтересованите държави членки се насърчават бързо да прехвърлят своите ресурси към раздел „Държави членки“ на InvestEU.

Комисията ще работи също така с групата на ЕИБ по нови инициативи в полза на секторите, към които специално е насочен Пактът за чиста промишленост, така че те да бъдат подкрепени по целесъобразност от InvestEU. Групата на ЕИБ е един от най-големите източници на финансиране в областта на климата и може да играе значителна роля за осигуряване на допълнително частно финансиране. Както бе обявено в Компаса за конкурентоспособността, Комисията ще работи с групата на ЕИБ и с частни инвеститори за внедряването на инвестиционна програма TechEU, за да се подпомогне преодоляването на недостига на финансиране в подкрепа на революционните иновации, укрепването на промишления капацитет на Европа и разрастването на дружествата, които инвестират в иновативни технологии като ИИ, чистите технологии, суровините от критично значение, съхранението на енергия, квантовите изчислителни технологии, полупроводниците, науките за живата природа и невротехнологиите. ЕИБ ще продължи да разработва нови подходи в подкрепа на европейските дружества, които инвестират в чистия преход. Сред примерите могат да бъдат механизми за стимулиране на постиженията в областта на декарбонизацията.

4.3. Рамка за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост и други мерки за подкрепа и улесняване

Подкрепата на национално равнище, включително подкрепата чрез държавна помощ и данъчните стимули, играе решаваща роля за осъществяване на амбициите за декарбонизация и кръговост, тъй като се предоставя финансова подкрепа и се намаляват пречките пред инвестициите. Тези мерки не само укрепват икономическата жизнеспособност на устойчивите проекти, но и привличат участието на частния сектор.

Новата рамка за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост ще способства за необходима и пропорционална държавна помощ, която привлича частни инвестиции. Благодарение на нея това ще се постигне, като на държавите членки се предостави по-дълъг хоризонт на планиране с продължителност 5 години, а на предприятията — по-голяма предвидимост на инвестициите за проекти, допринасящи за постигане на целите на Пакта за чиста промишленост. Новата рамка ще допринесе съществено за опростяването на правилата за държавна помощ с оглед постигането на целите на Пакта за чиста промишленост, като същевременно ще запази еднаквите условия на конкуренция и европейското сближаване.

Опростените и гъвкави правила ще направят възможно бързото одобряване на мерките за държавна помощ за декарбонизация, по-специално когато те са преминали през европейски процес на подбор, и на проектите за чисти технологии, като същевременно ще се избегнат случаите на неоправдано нарушаване на конкуренцията на единния пазар. Рамката ще въведе „готови за употреба“ варианти, за да могат държавите членки лесно да докажат съвместимост, както и по-широко използване на опростени методи за определяне на размера на помощта вместо сложни индивидуални оценки, като се използва опитът от Временната рамка за държавна помощ при кризи и преход. Рамката също така ще даде възможност за отделни схеми за подпомагане на

конкретни технологии, като например за вятърната и слънчевата енергия, и допълнително ще улесни подкрепата за мерки за гъвкавост по отношение на неизкопаемите източници и за механизми за осигуряване на капацитет, ускоряващи декарбонизацията на енергийната система. Подкрепата за допълнителното производство на продукти в областта на чистите технологии, като например батерии и технологии за възобновяеми енергийни източници, също ще бъде разрешена, като ще бъдат актуализирани правилата за инвестиции в мощности за производство на определено стратегическо оборудване с нулеви нетни емисии.

Опростяването на съществуващите правила за държавна помощ е от съществено значение. Предстоящият **преглед на Общия регламент за групово освобождаване** ще намали значително бюрократичната тежест както за предприятията, така и за държавите членки и ще улесни необходимата подкрепа за промишлеността, като същевременно ще се запази целостта на единния пазар. Успоредно с това **Комисията извършва оценка на Известието относно гаранциите**, за да прецени дали то все още представлява достатъчно ясна и предвидима рамка за предоставяне на държавни гаранции. Държавните гаранции могат да бъдат ефективен инструмент за подкрепа, чрез който се привлича частно финансиране, като същевременно представлява по-малка тежест за публичните ресурси, отколкото подкрепата чрез преки безвъзмездни средства. **Комисията също така ще работи в тясно сътрудничество с държавите членки за ускоряване на разработването на нови ВПОИ** с цел подобряване на ефикасността на инструмента за подкрепа на декарбонизацията на промишлеността и производството посредством чисти технологии в ЕС. Тя ще предложи създаването на нов център за подкрепа, за да се ускори стартирането на проекти от ВПОИ. Комисията ще работи и с ЕИБ за разработване на **услуга от типа „обслужване на едно гише“** за предоставяне на съвети относно заявленията за безвъзмездни средства и финансовото структуриране.

Освен за въпросите, отнасящи се до правилата за държавна помощ, Комисията е в готовност също така да предостави неофициални насоки на дружествата относно **съвместимостта на проектите за сътрудничество, допринасящи за постигане на приоритетите на ЕС**, с антиitrustовите правила, по-специално с тези, свързани с иновациите, декарбонизацията и икономическата сигурност в ЕС. Освен това насоките за оценка на сливанията ще бъдат преразгледани, за да се гарантира, че въздействието на сливанията върху финансовата достъпност на устойчивите продукти и върху чистите иновации или върху създаването на ефективност, която носи устойчиви ползи, но също така и върху иновациите, устойчивостта и интензитета на инвестициите на конкуренцията в някои стратегически сектори, са по-добре интегрирани в анализа на конкуренцията.

И накрая, данъчните политики са ключов стимул за постигане на целите на Пакта за чиста промишленост. Те не следва да дават предимство на изкопаемите горива пред чистата енергия. **Комисията ще препоръча на държавите членки техните системи за корпоративно данъчно облагане да подкрепят чистата енергия.** Мерките биха могли да включват **по-кратки срокове за амортизация** на активите в областта на чистите технологии, което ще позволи на предприятията бързо да отписват разходи и да се възползват от данъчни стимули, които компенсират големите първоначални инвестиции, както и използването на **данъчни кредити** за предприятията в стратегическите сектори за целите на чистия преход, за да стане по-привлекателно от финансова гледна точка да

се инвестира в декарбонизирани практики. Доколкото тези мерки включват държавна помощ, в правилата за съвместимост в новата рамка за държавна помощ тези инструменти ще бъдат интегрирани. Тези свързани с данъчното облагане мерки ще бъдат съчетани с допълнителни **действия за намаляване и постепенно премахване на субсидиите за изкопаеми горива**, например в контекста на европейския семестър за 2025 г. За да се улеснят растежът и инвестициите в нови иновативни дружества, Комисията ще предложи „28-и правен режим“, който ще опрости приложимите правила.

Водещи действия — Публични и частни инвестиции	Срок
Увеличаване на капацитета на InvestEU за поемане на риск	1-во тримесечие на 2025 г.
Център за подкрепа за разработването на ВПОИ	2025 г.
Рамка за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост	2-ро тримесечие на 2025 г.
Препоръка към държавите членки да приемат данъчни стимули в подкрепа на Пакта за чиста промишленост	2-ро тримесечие на 2025 г.
Водеща покана за представяне на предложения по „Хоризонт Европа“	4-то тримесечие на 2025 г.
Пилотен търг по линия на Фонда за иновации	2025 г.
Банка за декарбонизация на промишлеността	2-ро тримесечие на 2026 г.
Инвестиционна програма TechEU за разрастващи се предприятия с групата на ЕИБ и частния сектор	2026 г.
КПР: Увеличаване на общия обем на инвестициите в подкрепа на промишления преход, започвайки от 52,7 млрд. евро ²⁶	

5. Тласък за кръговата икономика: сигурен достъп до материали и ресурси

Европа следва да подхожда по-стратегически по отношение на снабдяването със суровини и вторични суровини, за да се намали драстично експозицията ни на ненадеждни доставчици и да се предотвратят прекъсвания на доставките. Повече от всякога кръговостта следва да бъде двигател за иновации.

Като поставя кръговостта в центъра на нашата стратегия за декарбонизация, ЕС не само прави основните материали по-достъпни и финансово приемливи, но и намалява нашите зависимости, тъй като суровините се използват повторно, преработват се, рециклират се

²⁶ https://investeu.europa.eu/investeu-programme/investeu-fund/investeu-indicators_en#key-indicators-selection

и се запазват по-дълго в икономиката. Очаква се кръговият потенциал на европейския пазар за вторично производство да нарасне от сегашната си стойност от 31 милиарда евро на 100 милиарда евро до 2030 г., като ще бъдат създадени 500 000 нови работни места. Това ще направи промишленото производство в Европа по-устойчиво, ще ускори декарбонизацията и ще повиши сигурността на ресурсите.

5.1. Бързо прилагане на Законодателния акт за суровините от критично значение

За да се подsigури достъпът до суровини от критично значение, които са от съществено значение за нашия двоен преход и за които ЕС е силно зависим от ограничен брой доставчици от трети държави, Комисията ще даде **приоритет на прилагането на Законодателния акт за суровините от критично значение**. Това ще включва признаването на първия списък от стратегически проекти през март 2025 г., за да се гарантира диверсификация на доставките по цялата верига за създаване на стойност, както и улесняване на достъпа до публична и частна финансова подкрепа за тези проекти.

Въз основа на опита си с AggregateEU Комисията ще създаде платформа за обединяване на търсенето и механизъм за намиране на партньори за стратегически суровини. Като втора стъпка, в допълнение към Законодателния акт за суровините от критично значение и в съответствие с препоръките в доклада на Драги, Комисията ще създаде **специален център на ЕС за суровините от критично значение**, който да закупува съвместно суровини от името на заинтересовани дружества и в сътрудничество с държавите членки. Други задачи биха могли да бъдат свързани с координирането на стратегическите запаси, наблюдението на веригата на доставките, разработването на финансови продукти за инвестиции в доставките нагоре по веригата в ЕС и в трети държави.

5.2. Кръгова икономика

Промишлеността на ЕС е лидер в кръговостта. Тези усилия обаче понастоящем са възпрени поради липсата на мащаби и единен пазар за отпадъци, вторични суровини, материали за повторна употреба и водещи пазари. За да се преодолее този пропуск, Комисията ще продължи да работи със заинтересованите страни за набелязване на действия и мерки, благодарение на които ще могат да се предприемат трансформационни стъпки в посока кръговост. ЕС също така трябва да гарантира, че продуктите, съдържащи ценни и редки суровини, се използват (повторно) ефективно и възможно най-дълго, преди да се превърнат в отпадъци, включително чрез пълното въвеждане на изискванията за екопроектиране по отношение на групи от важни продукти.

През 2026 г. Комисията ще приеме акт за кръговата икономика, с който ще се ускори преходът към кръгова икономика въз основа на нашия единен пазар. Актът ще даде възможност за свободно движение на кръгови продукти, вторични суровини и отпадъци, ще насърчи по-голямото предлагане на висококачествени рециклирани материали и ще стимулира търсенето на вторични суровини и кръгови продукти, като същевременно ще намали разходите за изходни суровини. Една от мерките в акта е преразглеждане на съществуващите правила относно отпадъците от електрическо и електронно оборудване,

за да се гарантира, че те са по-прости, подходящи за целта и позволяват да се оползотворят суровините от критично значение, съдържащи се в тези отпадъци. С нея ще се хармонизират критериите за отпадъците, които са престанали да бъдат такива, за да се улесни преходът от отпадъци към ценни вторични суровини, да се опрости, цифровизира и разшири по целенасочен начин разширената отговорност на производителя и да се повиши търсенето чрез критерии за възлагане на обществени поръчки. Мярката ще осигури стимули за засилено използване на метален скрап и за задължително цифровизиране на разрешенията за разрушаване на сгради и одитите преди разрушаването. За да се отдалечим от изкопаемите суровини, от жизненоважно значение е да се наложи използването на нови източници на суровини, като например рециклирани материали и материали на биологична основа, които да заменят например първичните изкопаеми суровини в пластмасите. Мерките по акта ще допълват **Регламента за екопроектирането на устойчиви продукти** и ще улесняват прилагането му. Работният план по този регламент ще бъде приет през април 2025 г.

За да се повишат кръговостта и мощностите за рециклиране в ЕС, включително за постигането на целта за 25 % рециклиране, заложената в Законодателния акт за суровините от критично значение, Комисията ще обмисли допълнителни мерки, чрез които рециклирането на отпадъци от суровини от критично значение на територията на Съюза да стане по-привлекателно от техния износ. Комисията ще работи и по мерки, които ще стимулират отклоняването от депата за отпадъци с цел повторна употреба и рециклиране чрез по-ефективно разделно събиране. При това Комисията също така ще отчете дали трети държави са въвели мерки за ограничения върху износа на суровини от критично значение. Същевременно ЕС ще си сътрудничи с трети държави, които искат да развият партньорства в областта на кръговата икономика в тази сфера. Таксите за износ също могат да бъдат оценени и разгледани, като след това биха могли да се използват за финансирането на инвестиции в мощности за рециклиране.

Европейската промишленост за рециклиране на батерии е изправена пред критична ситуация с недостига на черна маса, която се изнася за трети държави въпреки икономическото и екологичното ѝ значение за европейската екосистема в областта на батериите. Като се имат предвид опасните ѝ свойства, **Комисията ще приеме конкретни мерки по отношение на черната маса.**

За да има предлагане на вторичните суровини, необходими за промишленото производство, трябва не само да премахнем регулаторните пречки, но и да улесним значителното увеличаване на инвестициите. Сътрудничеството между държавите членки и заинтересованите икономически субекти ще бъде поощрявано посредством **трансрегионални центрове за кръговост** с цел насърчаване на интелигентната специализация и икономииите от мащаба в областта на рециклирането. Тези центрове ще определят стратегически проекти въз основа на предложения от групи от държави членки и/или участници от промишления сектор, което ще даде възможност за обединяване на различни регионални потоци от отпадъци. Този подход ще осигури достатъчен мащаб, така че инсталациите да могат да достигнат необходимия размер, за да работят непрекъснато. Центровете ще използват за основа опита от стратегическите

проекти по линия на Законодателния акт за суровините от критично значение и ще прилагат подобни подходи спрямо техническите и биологичните материали, от които зависят нашите промишлени отрасли. Освен това Комисията ще подпомага активно държавите членки при разработването на потенциален нов ВПОИ за кръгови авангардни материали за чистите технологии.

Освен това Комисията ще започне проучване за установяване на фактите, за да събере информация от пазарните участници относно начина, по който понастоящем европейските дружества закупуват и рециклират най-важните суровини, и ще прецени дали е необходимо по-задълбочено сътрудничество между участниците от промишлеността. В подкрепа на това може да бъдат предоставени неофициални насоки за това как сътрудничеството за рециклирането на суровини може да бъде най-ефективно съгласно правилата на ЕС в областта на конкуренцията.

Освен това Комисията ще преразгледа правилата относно **режима за стоки втора употреба, съдържащ се в Директивата за ДДС²⁷**, като част от инициатива „Зелен ДДС“ с цел справяне с проблема с включения ДДС в стоки втора употреба. И накрая, за да се гарантира ефективен кръгов преход, ще трябва да се работи в тясно партньорство с всички заинтересовани страни. За тази цел Комисията ще започне диалог за кръговостта по линия на Пакта за чиста промишленост, за да бъде подпомогната подготовката на Акта за кръговата икономика и да бъдат определени областите, в които са необходими допълнителни усилия.

Примерът с торовете илюстрира потенциала на Пакта за чиста промишленост в различните сектори. Това убедително показва, че програмата за кръговостта е програма, осигуряваща сигурност. Вътрешното производство на торове, включително нисковъглеродни торове и торове от рециклирани хранителни вещества, намалява зависимостта от вноса на торове, както и емисиите, насърчава кръговите бизнес модели и следва да доведе до намаляване на цените на суровините за земеделските стопани.

Водещи действия — Тласък за кръговата икономика: сигурен достъп до материали и ресурси	Срок
Първи списък на стратегическите проекти съгласно Законодателния акт за суровините от критично значение	1-во тримесечие на 2025 г.
Приемане на работния план за екопроектирането	2-ро тримесечие на 2025 г.
Център на ЕС за суровините от критично значение за съвместно закупуване и управление на стратегически запаси	4-то тримесечие на 2026 г.
Акт за кръговата икономика	4-то тримесечие на 2026 г.
Инициатива „Зелен ДДС“	4-то тримесечие на 2026 г.

²⁷ Директива 2006/112/ЕО на Съвета.

Трансрегионални центрове за кръговост	4-то тримесечие на 2026 г.
КПР: Увеличаване на процента на кръгово използване на материалите от 11,8 % понастоящем на 24 % ²⁸ до 2030 г. ²⁹	

6. Глобални пазари и международни партньорства

Постигането на целите на новия пакт за чиста промишленост е тясно свързано със способността ни да действваме в международен план. ЕС не може да постигне целите си за чиста индустриализация без партньорства на световната сцена. Много от суровините от критично значение, които са от особена важност за екологичния преход и за устойчивостта и сигурността на ЕС, трябва да бъдат набавени от държави извън ЕС. Същевременно нашите партньори също споделят интереса ни от преминаването към устойчиви, диверсифицирани и издръжливи промишлени вериги за създаване на стойност. Икономическият ни успех зависи също и от наличието на отворена, основана на правила търговия и от достъпа до пазари на стоки и капитали.

Понастоящем големите икономики в света се борят за достъп до пазари, суровини от критично значение, нови технологии и глобални търговски пътища в надпреварата за неутралност по отношение на климата и се съревновават, за да разработят или придобият първи стратегически технологии. Освен това промишлеността е изправена пред нелоялна конкуренция в световен мащаб, по-конкретно поради износа на много ниски цени на вътрешен свръхкапацитет от други държави. Навлизаме в епоха на глобална геоикономическа конкуренция, придружена от необходимостта да защитим еднаквите условия на конкуренция в световен мащаб и да гарантираме, че пазарът на ЕС не служи като резервна дестинация за износ на свръхкапацитет в световен мащаб.

6.1. Партньорства за чиста търговия и инвестиции

Съгласно Международната агенция по енергетика през 2035 г. размерът на световния пазар на чисти технологии ще бъде 2 трилиона щатски долара. За да постигнат неутралност по отношение на климата по конкурентен начин, от съществено значение е европейските дружества, инвеститори и работници да си подсигурят възможно най-голям дял в рамките на тези бизнес възможности.

Широката мрежа от търговски споразумения на ЕС гарантира, че европейските дружества имат по-добър достъп до трети пазари и до основни суровини. Поради това е от решаващо значение ЕС да продължи да **подписва, сключва и прилага изцяло споразумения за свободна търговия (ССТ), които в момента са висящи**, и да напредне по текущите преговори за нови ССТ. **Партньорствата за чиста търговия и инвестиции (СТПР) ще допълнят тези споразумения** чрез по-бърз, по-гъвкав и по-целенасочен подход, съобразен с конкретните бизнес интереси на ЕС и на неговите партньори. Поради това СТПР ще бъдат разработени така, че външната дейност на ЕС да бъде съгласувана в по-голяма степен с целите на промишлената политика на ЕС, като се вземат предвид възможностите и нуждите на предприятията. Ще бъде поставено

²⁸ COM(2020) 98 final — Нов план за действие относно кръговата икономика.

²⁹ Докладвано в Годишния доклад за единния пазар и конкурентоспособността ([издание от 2025 г.](#)).

ударение върху по-доброто управление на стратегическите зависимости и гарантирането на позицията на ЕС в ключови глобални вериги за създаване на стойност чрез диверсифициране на нашите вериги на доставки и осигуряване на по-добър достъп до суровини, чиста енергия, както и чисти технологии. Чрез тези партньорства ще бъде укрепено също така сътрудничеството в областта на енергийните технологии и политиките за преход към чиста енергия и ще бъдат подкрепени усилията за декарбонизация в държавите партньори. В този смисъл съобразяването с нуждите и интересите на предприятията на ЕС и на неговите партньори ще бъде от решаващо значение за разработването на ефективни СТИР и за гарантирането на правилното използване от създадените от тях възможности за търговия и инвестиции.

В СТИР ще бъдат включени правила, регулаторно сътрудничество, както и инвестиции за разработване на стратегически чисти вериги за създаване на стойност с партньори. Първо, инвестициите ще бъдат мобилизирани чрез набелязване на конкретни проекти, съчетаващи частно и публично финансиране, чрез инвестиции по линия на Global Gateway, предоставени в рамките на подхода „Екип Европа“. Второ, правилата ще допринесат за създаването на благоприятна среда за чисти инвестиции и бизнес възможности за дружествата от ЕС, за да развият дейността си на равни начала на чуждестранните пазари. Трето, регулаторното сътрудничество ще подкрепя партньорите при внедряването, по-конкретно на чисти технологии, електрификация, кръговост, стандарти за декарбонизация, както и ценообразуването на въглеродните емисии. Резултатът ще бъде надеждни и привлекателни партньорства, насърчаващи инвестициите в чисти технологии, които в крайна сметка ускоряват и глобалния преход. Целта на Комисията е да стартира първото СТИР през март.

В рамките на новия пакт за Средиземноморието една амбициозна транссредиземноморска инициатива за сътрудничество в областта на енергетиката и чистите технологии ще стимулира широкомащабни публични и частни инвестиции в енергията от възобновяеми източници. Освен това в контекста на амбициозните политики в областта на климата и околната среда и национално определените приноси съгласно Парижкото споразумение нашата дипломация ще продължи да подкрепя държавите партньори по отношение на участието им в екологичния преход. ЕС следва да възприеме стратегически подход към сътрудничеството в областта на енергетиката, като се съсредоточи върху три ключови области: дипломация, техническа помощ и икономика, като се обединят усилията с държавите членки на национално равнище.

6.2. Подобряване на механизма за корекция на въглеродните емисии на границите

Механизмът за корекция на въглеродните емисии на границите (МКВЕГ) гарантира, че усилията на ЕС за намаляване на емисиите от промишлеността не се подкопават от въглеродноинтензивен внос на стоки, произведени извън ЕС, и стимулира декарбонизацията и ценообразуването на въглеродните емисии в световен мащаб. Събраните до момента данни обаче показват, че ограничен брой вносителни представляват повече от 99 % от емисиите на парникови газове, съпътстващи внасяните стоки. Комисията предлага значително опростяване на МКВЕГ чрез намаляване на административната тежест за промишлените отрасли и техните вериги на доставки, като същевременно продължи да бъде стимулирано ценообразуването на въглеродните

емисии в световен мащаб. Това е първа, но необходима стъпка за повишаване на ефективността на МКВЕГ.

През втората половина на 2025 г. Комисията ще представи и **цялостен доклад за преглед на МКВЕГ**. Тя ще оцени обхвата на разширяването на МКВЕГ, така че да бъдат включени допълнителни сектори, обхванати от СТЕ на ЕС и продукти надолу по веригата. В доклада ще бъде направена и оценка на включването на непреките емисии във всички сектори, обхванати от МКВЕГ, като се вземат предвид непреките разходи за електроенергия за производителите от ЕС. В доклада ще бъде изложена стратегия за справяне с възможните рискове от заобикаляне. По този повод Комисията ще преразгледа и начините за справяне с проблема с изместването на въглеродни емисии от стоки, изнасяни за трети държави. Този преглед ще бъде последван от законодателно предложение през първата половина на 2026 г.

Успоредно с това чрез техническа помощ и регулаторно сътрудничество ЕС ще продължи да оказва допълнителна подкрепа за усилията на държавите партньори в областта на декарбонизацията. Чрез неотдавна създадената работна група за международна дипломация относно определянето на цените и пазарите на въглеродните емисии той също така ще насърчава развитието на определянето на цените и пазарите на въглеродните емисии в световен мащаб, като подкрепя държавите партньори в разработването на ефективни политики за определяне на цените на въглеродните емисии и на стабилни подходи към международните пазари на въглеродни емисии.

6.3. Насърчаване и защита: осигуряване на еднакви условия на конкуренция за промишлеността на ЕС

ЕС трябва да остане привлекателно място за осъществяване на стопанска дейност, като същевременно гарантира, че чуждестранните инвестиции, особено в стратегически сектори, допринасят за икономическия растеж, като обаче не накърняват икономическата сигурност на Европа. Комисията ще предложи, в тясно сътрудничество със заинтересованите страни от промишлеността и държавите членки, мерки, с които да се гарантира, че **чуждестранните инвестиции в ЕС допринасят в по-голяма степен за дългосрочната конкурентоспособност на промишлеността на ЕС**, нейното технологично предимство и икономическа издръжливост, както и за създаването на качествени работни места в ЕС. Например за проекти, които включват чуждестранни инвестиции, особено когато е налице публично финансиране, държавите членки биха могли колективно да вземат под внимание условия като собственост върху оборудването, суровини от ЕС, базирано в ЕС набиране на персонал, необходимост от съвместни предприятия или трансфери на интелектуална собственост, като се започне с някои стратегически сектори, като например автомобилния сектор или производството на енергия от възобновяеми източници.

Същевременно е от решаващо значение да се гарантира, че чуждестранните инвестиции не подкопават сигурността и обществения ред на Европа. С текущия преглед на Регламента за създаване на рамка за скрининг на преки чуждестранни инвестиции в Съюза (ПЧИ)³⁰ Съветът и Европейският парламент разполагат с възможност допълнително да укрепят рамката на ЕС за скрининг на инвестициите чрез намаляване

³⁰ Регламент (ЕС) 2019/452.

на различията между националните механизми за скрининг, въвеждане на изисквания за издръжливост и съгласуване на техните подходи и политики, като по този начин се сведе до минимум рискът от избор на най-благоприятна юрисдикция.

До януари 2026 г. Комисията ще приеме насоки относно важни понятия, залегнали в основата на Регламента относно чуждестранните субсидии (РЧС)³¹, като например по какъв начин Комисията ще оценява нарушаващите конкуренцията ефекти на чуждестранните субсидии. В насоките също така ще бъде предоставено пояснение при какви обстоятелства Комисията може да реши да преразгледа сливанията съгласно правилата за чуждестранните субсидии, които въпреки че не надвишават праговете, създават проблем по отношение на еднаквите условия на конкуренция на единния пазар. Комисията ще използва предвидените в РЧС служебни разследвания в стратегически сектори.

В съответствие със своята цел за конкурентоспособност, издръжливост и устойчивост Комисията ще обмисли адаптиране на тарифите в рамките на пределни равнища, включително до максималните равнища, когато е необходимо, като прилага изключения, например за опазване на околната среда.

Комисията също така ще продължи да използва бързо и ефикасно инструментите за търговска защита (ИТЗ), като например антидъмпингови или антисубсидийни мита, когато е необходимо. За да защитим нашите промишлени отрасли от нелоялна конкуренция и да гарантираме, че пазарът ни не служи като експортна дестинация за причинен от субсидии свръхкапацитет в световен мащаб, ще подобрим съществуващите инструменти за търговска защита, включително чрез съкращаване на сроковете за разследване или чрез по-широко използване на служебни процедури. Комисията ще обмисли, заедно с държавите членки и заинтересованите страни, дали са необходими допълнителни инструменти за завършване и реформиране на инструментариума, свързан със средствата за търговска защита.

С нарастването на броя на протекционистките мерки в целия свят е налице риск **свръхкапацитетът в световен мащаб** да бъде пренасочен към пазара на ЕС. Комисията ще се справи със свръхкапацитета, като засили нашето международно и многостранно сътрудничество и се съсредоточи върху откриването и справянето с първопричините за мерки, които не са пазарно ориентирани, включително субсидиите, водещи до нарушения във важни отрасли и модели на търговията по отношение на стоки и технологии от критично значение. По отношение на това ЕС ще се стреми към по-тясно сътрудничество в рамките на Г-7 и ще обменя информация, за да се гарантира, че самостоятелните отговори и колективните действия са добре координирани и ефективни.

Водещи действия - глобални пазари и международни партньорства	Срок
Започване на преговори по първото партньорство за чиста търговия и инвестиции	1-во тримесечие на 2025 г.
Опростяване на механизма за корекция на въглеродните емисии на границите (МКВЕГ)	1-во тримесечие на 2025 г.

³¹ Регламент (ЕС) 2022/2560.

Цялостен преглед на МКВЕГ за оценка на осъществимостта на разширяването на обхвата на МКВЕГ, така че да включва и други сектори, обхванати от СТЕ на ЕС, и изложени на риск от изместване на въглеродни емисии, сектори надолу по веригата и непреки емисии, както и подкрепа за износителите, като по този начин се запълнят пропуските	3-то тримесечие на 2025 г.
Транссредиземноморска инициатива за сътрудничество в областта на енергетиката и чистите технологии	4-то тримесечие на 2025 г.
Законодателно предложение за разширяване на обхвата на МКВЕГ	1-во тримесечие на 2026 г.
Насоки във връзка с Регламента относно чуждестранните субсидии	1-во тримесечие на 2026 г.

7. Умения и качествени работни места за социална справедливост и справедлив преход

Всеки човек, общност и предприятие следва да се възползва от прехода към чиста енергия. Във връзка с това в рамките на Пакта за чиста промишленост се поема ангажимент за справедлив преход, който осигурява качествени работни места и предоставя възможности на хората чрез надграждане върху техните умения, като същевременно насърчава социалното сближаване и равнопоставеността във всички региони. Нашата промишленост се нуждае от квалифицирана работна сила и трябва да предлага качествени работни места, за да привлече най-добрите таланти. За да бъде успешен преходът към чиста енергия, от съществено значение е работниците и местните общности да бъдат в центъра на промишлената трансформация, да се мобилизират талантите и да продължи развитието на необходимите умения. Същевременно преходът към чиста енергия и цифровият преход означават също така промени в работната сила и нови изисквания по отношение на уменията.

7.1. Подкрепа за уменията

Промишлеността се нуждае от по-добър достъп до умения. Комисията ще създаде **съюз на уменията** като всеобхватна стратегия в тази област, за да се предоставят на хората уменията, от които се нуждаят с цел да се възползват максимално от техния потенциал, и да се гарантира, че работодателите имат достъп до експертния опит, от който се нуждаят за динамична и конкурентоспособна икономика. В нея също така ще бъдат преразгледани моделите на ЕС за подкрепа на секторните инициативи в областта на уменията (включително академиите, Пакта за умения, Алианса за професионална подготовка, центровете за високи постижения в областта на професионалното образование), за да се рационализира рамката за укрепване на секторните умения в стратегическите сектори, свързани с Пакта за чиста промишленост, със засилена подкрепа в размер до 90 милиона евро по линия на „Еразъм +“.

Със Съюза на уменията ще бъде подобро определянето на необходимите умения и ще се засили акцентът, наред с другото, върху инвестициите, ученето за възрастни и ученето през целия живот, професионалното образование и обучение, висшето образование, запазването и признаването на умения, както и привличането и интегрирането на

квалифицирани таланти от трети държави, включително чрез бъдещия резерв на ЕС от таланти. За да се справи с предизвикателствата, свързани с признаването на уменията, Комисията ще обмисли допълнителни действия за рационализирани и опростени процеси, както и инструменти за цифровизация. **Инициативата за преносимост на уменията** ще улесни признаването на умения, придобити в една държава, в друга.

7.2. Подкрепа за работниците в преход

Нуждаем се от нашата промишленост, за да продължим да бъдем привлекателно място за работа. Пътната карта за качествени работни места, която ще бъде изготвена съвместно със социалните партньори, ще подпомогне държавите членки и промишлеността при осигуряването на достойни условия на труд, високи стандарти за здравословни и безопасни условия на труд, достъп до обучение и гарантиране на справедлив преход от едно работно място към друго за работниците и самостоятелно заетите лица, както и колективно договаряне с цел привличане на таланти и допринасяне за конкурентоспособността на европейската промишленост.

Пътната карта за качествени работни места ще осигури подкрепа за работниците в преход. В този контекст Комисията ще обсъди със социалните партньори рамка за подкрепа на процесите на реструктуриране на равнището на ЕС и на държавите членки. Рамката ще бъде съсредоточена върху справедливия преход, предвиждането на промените, по-бързата намеса, когато е налице заплаха от реструктуриране, и подобрената рамка за информиране и консултиране.

Инвестициите следва да съчетават защита на доходите и активни политики по заетостта (АПЗ) в подкрепа на работниците по време на преход, включително услуги за намиране на работа, възможности за обучение и преквалификация и подкрепа за предприемачеството, включително подкрепа за уязвимите групи.

Дискусията ще обхване и функционирането на Европейския фонд за приспособяване към глобализацията, за да се проучи как той може да допринесе в по-голяма степен. За да осигури информация за работата в тази област, **Комисията ще създаде Европейска обсерватория за справедлив преход.** Тя ще укрепи доказателствената база относно аспектите, свързани със справедливостта на екологичния преход, ще разработи стандартизирани показатели, ще събере най-добри практики и ще улесни обмена на данни за измерване на въздействията и резултатите, свързани със заетостта, създаването на качествени работни места и прехода от едно работно място към друго, преквалификацията на работната сила, нуждите от инвестиции, социалната закрила и достъпа до основни услуги³², както и ще гарантира прозрачен диалог със социалните партньори, регионалните и местните органи, гражданското общество и други заинтересовани страни относно аспектите, свързани със справедливия преход.

Комисията ще проучи начини за подобряване на резултатите по линия на Фонда за справедлив преход (ФСП) въз основа на извлечените поуки и набелязването на най-добри практики, които да послужат при разработването на бъдещи инструменти в рамките на следващата МФР. Освен това Комисията ще приеме Европейския план за

³² В съответствие с Препоръката на Съвета относно гарантирането на справедлив преход към неутралност по отношение на климата, 2022/С 243/04, 16 юни 2022 г., и Рамката за качество на ЕС за предвиждане на промените и реструктуриране, COM(2013) 0882 final, 13 декември 2013 г.

жилища на достъпни цени, за да се вземе под внимание, наред с другото, мобилността на работната сила към работни места в градските райони.

Използването на предварителни условия в социалната сфера в рамките на публичното финансиране гарантира, че работниците се възползват от подкрепата, предоставяна на промишлеността, включително с цел насърчаване на колективното договаряне. Този подход е в съответствие с по-широките цели на ЕС за насърчаване на социалната справедливост наред с икономическия растеж. Повишената конкурентоспособност трябва да се основава на съществуващите социални постижения и социален модел на ЕС, за да се постигне приобщаващ и справедлив екологичен преход.

Съюзът ще продължи да се застъпва за трудовите и социалните стандарти, за да гарантира, че преходът е справедлив и равноправен за всички, включително в контекста на предстоящата оценка на Комисията на законодателната рамка в областта на обществените поръчки.

Също така, като част от прегледа на Общия регламент за групово освобождаване, Комисията ще прецени дали и как правилата за държавна помощ могат да бъдат актуализирани, за да се стимулира промишлеността още повече да инвестира в повишаване на квалификацията, преквалификацията, качествените работни места и наемането на работници за справедлив преход. Комисията ще прецени дали може да се увеличи използването на **условия, свързани с обучение и умения**, за финансиране с публични средства, което подпомага предвиждането и управлението на промените и промишления преход. Освен това политиката в областта на конкуренцията играе решаваща роля за защитата на правата на гражданите срещу прекомерното натрупване на правомощия, включително в цифровата сфера, като гарантира, че новите участници действат справедливо и не концентрират неправомерно икономическа и стратегическа мощ.

Със социален лизинг за чисти продукти може да се гарантира, че всички европейци се възползват от прехода към чиста енергия, без неблагоприятни последици за разпределението, и да се подпомогне стимулирането на търсенето на чисти продукти. Комисията ще разработи **насоки за държавите членки относно социалния лизинг за превозни средства с нулеви емисии, термпомпи и други чисти продукти**, като предостави финансова помощ на гражданите за достъп до тези чисти продукти, които отговарят на условията и в контекста на Социалния фонд за климата.

Водещи действия — Умения и качествени работни места за социална справедливост	Срок
Съюз на уменията	1-во тримесечие на 2025 г.
Пътна карта за качествени работни места	4-то тримесечие на 2025 г.
Насоки относно социален лизинг за чисти продукти	2025 г.

Европейска обсерватория за справедлив преход	1-во тримесечие на 2026 г.
Инициатива за преносимост на уменията	2026 г.
Преглед на правилата на ОРГО в областта на държавната помощ за социални предприятия и наемане на работници в неравностойно положение	4-то тримесечие на 2027 г.
КПР: намаляване на броя на професиите, за които са необходими специфични умения или знания за екологичния преход, по отношение на които поне пет държави членки са докладвали за недостиг. През 2024 г. са били налице 27 такива професии ³³ .	

8. Изпълнение на Пакта за чиста промишленост във всички сектори

Пактът за чиста промишленост ще послужи като рамка за започване на диалог с промишлените отрасли, като се обръща внимание на МСП с цел разработването на секторни пътища за извършване на преход. Те ще дадат възможност за информирани инвестиционни решения и ще улеснят мобилизирането на повече капитал за прехода, като в крайна сметка ще ускорят напредъка към по-чисто и по-конкурентоспособно промишлено бъдеще.

За да се приспособят действията към специфичните нужди на отделните сектори, през 2025 г. ще продължи работата по няколко конкретни секторни плана, последвани от други сектори по целесъобразност:

Планът за действие в областта на промишлеността за европейския автомобилен сектор ще бъде приет на 5 март въз основа на текущия стратегически диалог. Планът за действие ще отговори на нуждите на веригата за създаване на стойност в автомобилния сектор със силен акцент върху иновациите в бъдещите технологии и способности.

План за действие в областта на стоманата и металите, основан на стратегическия диалог, който ще започне на 4 март, ще предложи конкретни действия както за черната, така и за цветната металургия, а стоманата и металите — гръбнакът на промишлеността на ЕС от векове — са от съществено значение за чистия и цифровия преход.

С Пакет за химическата промишленост, който ще бъде приет в края на 2025 г., ще бъде призната стратегическата роля на химическия сектор като „промишленост на всички промишлености“ и на молекули от критично значение. С него ще бъдат предложени целенасочени инициативи за повишаване на конкурентоспособността и модернизацията на сектора, както и за подкрепа на производството и иновациите в Европа.

В Плана за инвестиции за устойчив транспорт ще бъдат очертани краткосрочни и средносрочни мерки за приоритизиране на подкрепата за конкретни възобновяеми и нисковъглеродни горива в сектора на въздухоплаването и на водния транспорт, на които

³³ Според докладването от Европейския орган по труда въз основа на данни от националните бюра за координация EURES. Изискванията за умения и знания са в съответствие с таксономията на ESCO относно уменията за екологичния преход, като примерите са анализирани с използването на индекса за екологичен интензитет в Европейската класификация на уменията, компетентностите и професиите (ESCO).

разчитат много енергоемки промишлени сектори. С него също така ще бъде ускорено разгръщането на инфраструктура за зареждане с електроенергия. Новите правила, улесняващи помощта за преминаване към устойчиви видове сухопътен транспорт, ще дадат възможност на железопътния сектор да се включи в чистия и цифров преход.

Комисията също така ще предложи **стратегия за биоикономиката** с цел подобряване на ресурсната ефективност и използване на значителния потенциал за растеж на материалите на биологична основа, заместващи материалите на основата на изкопаеми горива, и свързаните с тях отрасли. Това може също така допълнително да намали зависимостта от вносни суровини. В новия секторен план за биоикономиката ще бъдат определени приоритетите за производството и използването на биоматериали и за възможно най-дългата им употреба в икономиката. С Европейския пакт за океаните ще бъдат насърчавани иновациите в областта на сините чисти технологии, възобновяемите енергийни източници в морето и практиките на кръговата икономика.

9. Заключение

Поставянето на декарбонизацията и кръговостта в центъра на нашата икономическа политика е единственият начин ЕС да не изостане спрямо богатите на ресурси конкуренти. Стратегията за постигането на тази цел е Пактът за чиста промишленост. Понастоящем нетните емисии на парникови газове в ЕС са с 37 % под равнищата от 1990 г., докато БВП нарасна с 68 % през същия период. Този напредък показва, че декарбонизацията е двигател на икономическия растеж и на просперитета, който разкрива нови пътища за европейците.

ЕС разполага с всички необходими инструменти, но тяхната истинска сила произтича от това, че са стратегически съгласувани и се използват по последователен начин за постигането на общи цели. Важен аспект на нашата стратегия е задържането на младите таланти, като се създадат възможности, които вдъхновяват и ангажират следващото поколение. Нашият подход включва съгласувано външно и вътрешно измерение, с което нашите силни страни са съобразени с днешната геополитическа реалност, където протича промяна по отношение на световните пазари и на достъпността на ресурсите. Това изисква да се гарантират еднакви условия на конкуренция, без да се излагат на риск високите екологични и социални стандарти, които обществото ни изисква.

Стратегията е обаче единствено толкова добра, колкото е и нейното ефективно прилагане. Това изисква солидни измервания, мониторинг и диалог, както и координирани действия на равнището на ЕС по отношение на инвестициите и тяхното нарастване. Комисията ще следи отблизо напредъка в своя годишен доклад за конкурентоспособността на единния пазар по отношение на целите за декарбонизация и конкурентоспособност, като постепенно ще добави нови КПП, както е посочено в настоящия документ. Тя също така ще засили координацията в рамките на своята организация, за да осигури стратегическо управление, да извършва мониторинг на напредъка и да започне диалог с местните органи и заинтересованите страни.

Сътрудничеството и привеждането в съответствие с държавите членки са от съществено значение. Комисията също така ще работи съвместно със законодателите за изпълнението на действията, очертани в настоящото съобщение. В началото акцентът на

обсъжданията ще бъде върху определянето на неотложни приоритети по отношение на декарбонизацията и промишлените клъстери.

Приканваме промишлеността да поеме водеща роля в посока „от долу нагоре“ и да извърши целенасочено привеждане в съответствие, за да бъдат постигнати осезаеми резултати, които биха могли да се разрастват на европейско равнище.

Заедно действията по линия на тази съвместна пътна карта за декарбонизация и конкурентоспособност на европейската промишленост ще гарантират устойчиво бъдеще за производството в Европа — в икономическо, екологично и социално отношение.